בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) עלון מס 584

ויזרע יצחק

שנה יא'

פרשת "חוקת"
הפטרה: "ויפתח הגלעדי"
י' תמוז תשע"ח

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

זמני השבת	י"ם	ת"א	חיפה
כניסה	19:13	19:29	19:24
יציאה	20:30	20:33	20:34
ר"ת	21:05	21:02	21:06

הגיגים לפרשת השבוע

"**לכן לא תביאו**" (במדבר כ' יב)

חז"ל דרשו שהמילה "לכן" היא במשמעות ובלשון של שבועה, ולמדו זאת ממה שנאמר "לכן נשבעתי לבית עלי" (שמואל א ג'), כאן נשבע הקב"ה שמשה ואהרן לא יכנסו לארץ. מעיר כאן **רבינו בחיי** שלמרות שמשה ידע שהוא לא יכניס את בני ישראל לארץ בכל זאת לא רפו ידיו והוא לא נמנע מלעשות דברים הנדרשים כדי לקדם את כניסתם לארץ, וזה מה שנאמר בסמוך "וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום", שבקדש נגזר עליו שלא יכנס לארץ ומקדש שלח את שלוחיו בעניין הארץ.

"**יאסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ**" (במדבר כ' כד)

מבאר ה"**משך חכמה**" שהטעם לכך שאהרן הכהן מת ב"אחד לחודש החמישי" (במדבר לג' לח) כדי שמשה יספיק ללמד את אלעזר הכהן את העבודה לפני ולפנים של יום הכיפורים ובבית. ולכן הסתיימו שלושים היום של הבכי על אהרן לפני חודש אלול, כדי שיהיה לו זמן של ארבעים יום כדי להכין את אלעזר.

"**ויעש משה נחש נחשת**" (במדבר כא' ט')

"נחש נחשת, לא נאמר לו לעשותו של נחשת אלא אמר משה הקב"ה קוראו נחש ואני אעשנו של נחושת לשון נופל על לשון" (רש"י)

עדיין קשה על פירוש רש"י הלוא הקב"ה לא הזכיר כלל בדבריו את המילה "נחש" אלא אמר "עשה לך שרף" אז מה לשון נופל על לשון כאן? **הרמב"ן** מבאר שזו היא דרך התורה לעשות נס בתוך נס, התורה מסירה את הנזק דווקא דרך הגורם המזיק, היא מרפא את החולי באמצעות הדבר המחליא, כמובא במדרש "ויורהו ה' עץ" (שמות טו' כה) וכן אלישע שהמתיק את המים במלח (מ"ב ב כא). וידוע מדרכי הרפואה, שכל מי שננשך על ידי בעל ארס מסתכן בראותו אותם או את דמותם, למשל נשוכי הכלב השוטה, או שאר הבהמות השוטות, אם יביטו במים תראה להם במים הבבואה של הכלב או המזיק ויגרום למותם, כמו שכתוב בספרי הרפואות ומוזכר בגמרא (יומא פד.). כמו כן נזהרים הרופאים מלהזכיר בפניהם את שם החיה הנושכת, כי נפשם תדבק במחשבה ההיא ולא תיפרד ממנה כלל עד שתמית אותם. לפי זה, אין זה מן הראוי שישראל, שהם נשוכי הנחשים השרפים, יראו צורת נחש ולא יזכרו ולא יעלו על הלב כלל, ובכל זאת ציוה הקב"ה למשה לעשות להם דמות של שרף, החיה שממיתה אותם. וידוע שהנחשים השרפים הם אדומי עיניים ורחבי ראש וגופם כעין הנחשת בצואתם, לכן חשב משה לקיים את מצוות ה' לעשות שרף על ידי שיעשה נחש נחשת כי הוא דמות נחש שרף, ואם יעשה אותו מדבר אחר יהיה זה דמות נחש ולא דמות שרף. ומה שאמר רש"י שזה הלשון הנופל על הלשון, הוא כי הזכרת השם בלבד יכולה להזיק. לכן ציוה השם שיתרפאו דווקא בדבר המזיק הממית בטבע ויעשו את דמותו ויזכירו את שמו, דבר המנוגד לכל כללי הרפואה, וכשיהיה האדם מביט בכוונה אל נחש הנחשת שהוא כעין המזיק לגמרי, היה חי, וזאת להודיעם וללמדם שה' הוא הממית והמחיה.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרח"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

הרב אביחי ניסן רונצקי ז"ל בר חיה טז' ניסן

אהרון כהן בר מסעודה ז"ל נלב"ע ב' אדר **תנצב"ה** אברהם נחמיאס בר שמחה ז"ל נלב"ע ו' שבט

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

יצחק בנימין בר שורין ז"ל נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג תנצב"ה

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

נא לשמור על קדושת הגליון

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

"זֹאת זוּקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ לֵאמֹר" (במדבר יט׳ ב)

מבאר **רבי לוי יצחק מברדיצ׳ב ב"קדושת לוי"** שטעמי התורה והמצות הם נעלמים מהאדם, והאדם צריך לעשות מצוות ולקיים את כל התורה, רק משום שזהו ציווי ה׳ לעשותם ולקיימם. וזהו הרמז "זאת חוקת התורה", כל התורה והמצות הם אצלנו בבחינת חוקים, כי לא נגלה לנו שום טעם מהמצות, רק עיקר קיום התורה והמצות יהיה מחמת "צוה ה׳ לאמר", מחמת צווי ה׳ עלינו לעשות, אנו מחויבים לעשותם ולקיימם.

"זֹאת זוּקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה׳ לֵאמֹר" (במדבר יט׳ ב)

מקשה **רבי העשיל ב"חנוכת התורה"** הלא מצאנו עוד כמה מצות בתורה שגם בהם לא התפרש הטעם ובכל זאת לא קרא להם הכתוב "חוקה" ובמה שונה מצוה זו משאר המצוות? ומתרץ שמובא במדרש שהטעם לפרה אדומה הוא כדי לכפר על חטא העגל בבחינת "תבא אמו ותקנח את צואת בנה". אך מצד שני מובא בדברי חז"ל על הפסוק "שם שם לו חוק ומשפט" (שמות טו׳ כה) שעל מצות פרה אדומה נצטוו ישראל במרה. והרי בהיותם במרה עדיין לא חטאו בחטא העגל ואי אפשר לומר את הטעם זה לכן קרא לה הכתוב "חוקה".

"וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלָה נַעֲלֶה" (במדבר כ׳ יט׳)

לפי ה"**ספורנו**" תשובת בני ישראל לאדום היא שמה שאמרת "פן בחרב אצא לקראתך", יכול לקרות רק אם נעבור בערים אבל אנחנו נעבור במסילה בלבד ולא תקרה שם סבה שתעורר את עמך לצאת בחרב לקראתנו, "רק אין דבר ברגלי", אין אתנו שום דבר מוכן לחרחר ריב, "אעבורה", מאחר שסירובך להניחנו לעבור הוא משום הסיבה שאמרת הנה נוכל לעבור שאין לחוש לזה כלל.

"וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בַּלֶּחֶם הַקְּלֹקֵל" (במדבר כא׳ ה)

מדוע "נזכרו" כעת בני ישראל להתלונן על המן? מתרץ ה"**אור החיים**" הקדוש שאחר שסבבו בני ישראל את ארץ אדום, וחשו שקצרה נפשם בדרך שנאמר: "ותקצר נפש העם בדרך", הבינו שדבר זה נגרם להם כיון שמזונם הוא מן ולא לחם, כי טבע הולכי הדרכים לאכול דבר שהוא קצת קשה להתעכל, כך שבאמצעות ההליכה הוא ממהר להתעכל, ואחר שהתעכל המזון הם נצרכים למזון פעם נוספת, וכשהם אוכלים לחם הם מתחזקים ויש להם כח ללכת, מה שאין כן באכילת המן שהוא דבר רוחני ומתעכל מיד, דבר שגורם להם לטורח הדרך כי הבטן היא ריקנית, לכן הקדים הכתוב ואמר "לסבוב את ארץ אדום", לומר לנו שזו הסיבה שגרמה לעם להתלונן ולומר "אין לחם... ונפשנו קצה בלחם הקלוקל", שהכוונה למן שמתקלקל תיכף ומיד ואינו שוהה להתעכל.

"אֹז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת" (במדבר כא׳ יז)

מאחר שלא נאמר בשירה "אז ישיר משה ובני ישראל" וגם מזה שבני ישראל לא שרו את השירה הזאת בתחילת המסע של ארבעים השנה אלא בסופם מסיק ה"**כלי יקר**" שבני ישראל אמרו השירה הזו על משה שחזרה הבאר בזכותו אחר שפסקה במיתת מרים, וזו הסיבה שמרים לא מוזכרת בשירה הזו ומי שמוזכר בה הוא משה שנאמר "באר חפרות שרים כרוה נדיבי עם במחוקק במשענותם" ואין מחוקק אלא משה שנאמר "כי שם חלקת מחוקק ספון" (דברים לג׳ כא) ולמדו בגמרא (תענית ט) שהבאר חזרה בזכות משה, כי בתחילה היה המן בזכות משה שקבל את התורה, שלא נתנה התורה כי אם לאוכלי המן שנאמר "למען אנסנו הילך בתורתי" (שמות טז׳ ד) והבאר, שהיה מספק להם את כל צרכיהם, ניתן להם בזכות מרים שאחזה במידת גמילות חסדים שנאמר "ותחיין את הילדים" (שמות א׳ יח) שהיו מספקות להם מזון, וענני הכבוד, אשר שם כבוד השכינה, ניתנו להם בזכות אהרן שגרם להשראת השכינה על ידי הקרבנות. ולאחר מות אהרן ומרים חזרו שלשתן בזכות התורה לכך נאמר באר אשר חפרוה נדיבי עם, שאחזו במידת גמילות חסדים ובזכותם היתה הבאר מאז ומקדם, חזרה עכשיו "במחוקק" בזכות משה ובזכות התורה הרמוזה בפסוק "וממדבר מתנה וממתנה נחליאל" כמו שדרשו חז"ל (עירובין נד) .

"וְלֹא נָתַן סִיחוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל עֲבוֹר בִּגְבוּלוֹ" (במדבר כג׳ כא)

אומר **רבינו החיד"א ב"ראש דוד"**, ידוע הדין שמלך פורץ גדר לעשות לו דרך, ולדעת רש"י הדין הוא אפילו שלא בשעת מלחמה וכמו שכתב ה"לחם משנה" (מלכים פ"ה ה"ה) ואינו מעקם הדרכים מפני כרמו של זה או מפני שדה של זה. לפי זה שלחו ישראל לומר לסיחון "אעברה בארצך לא נטה בשדה ובכרם... בדרך המלך נלך עד אשר נעבור גבולך", כלומר אף על פי שיש לנו דין של מלך שרשאי לפרוץ ולעשות לו דרך, וכדי שלא לעקם הדרך פורץ גדר ועובר בתוך שדה וכרם, אנחנו, לפי שעה, לא נטה בשדה וכרם, ואדרבא "בדרך המלך נלך" כמו שאמרו בפסיקתא בדרך שציוה עלינו המלך נלך, וזהו "עד אשר נעבור גבולך" נעשה לך טובה זו שנמחל על כבודנו ונעקם את הדרכים, אך אחר אשר נעבור את גבולך נחזור להחזיק בדין מלך.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

כא לשמור על קדושת הגליון

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל:Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) **גמ"ח "בית יצחק":** ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק"

חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו

מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 20:30-21:30

לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315

הזכויות אינן שמורות. הפצה, לזיכוי הרבים, מותרת בכל דרך. "ואהבת לרעך כמוך"– סיימת לקרא, נא העבר לחברך.